

MENTÁLNÍ REPREZENTACE RODIČE U DĚTÍ UMÍSTĚNÝCH V ÚSTAVNÍ VÝCHOVĚ

Abstrakt disertační práce

Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Katedra psychologie

Školitelka: PhDr. Irena Smetáčková, Ph.D.

Autorka: Mgr. Lucie Myšková

Většina dětí v ústavní výchově má své rodiny, se kterými je v kontaktu, ale z různých důvodů tyto děti v rodinném prostředí vyrůstat nemohou. Z odborných prací víme, že se jedná zpravidla o rodiny, kde je atmosféra chladu, nezáměr o děti, násilí. Praxe ale ukazuje, že děti v dětských domovech se o svých rodičích vyjadřují většinou s pozitivní konotací a i v literatuře nacházíme poznatky o tom, že děti, které s rodiči nežijí, si je idealizují. Do studie byly proto záměrně vybrány děti ve vývojovém období staršího školního věku, což je charakterizováno mimo jiné kritickým pohledem na dospělé.

Práce vychází z výše uvedených ambivalencí a je zaměřena na mentální reprezentaci rodičů u dětí staršího školního věku umístěných v ústavní výchově. Téma je sledováno použitím několika metod (dotazník, kresba, rozhovor, určování polarit) a kvantitativně-kvalitativním zpracováním získaných dat, která jsou porovnávána s daty od skupiny dětí vyrůstajících v rodinném prostředí.

Bylo shledáno, že představy rodiče u dětí staršího školního věku žijících v ústavní výchově se liší od představ stejně starých dětí vyrůstajících v rodinném prostředí. Děti v dětském domově reflektují rodiče krajnějšími polaritami a jejich představa je zpravidla idealizovaná. Jako důležitý jev vyvstává u skupiny dětí z ústavní výchovy sdílení tématu rodiny. Tyto děti mluví s vrstevníky o své rodině málo a rozhovor s dospělými na toto téma je také specifický. V praxi dochází k idealizaci rodiny, následně ale po návratu dítěte do rodinného prostředí může být konfrontace s realitou velmi zatěžující a mimo jiné důvodem dalšího sociálního selhání. Z práce vychází doporučení pro praxi, kterými jsou různé způsoby prevence a intervence.